

ΧΡΙΣΤΟΥ- ΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

*ΕΝΑ ΑΝΘΟΛΟΓΗΜΑ
ΜΕ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΤΩΝ:*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ

ΓΙΑΝΝΗ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗ

ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΒΟΥΤΥΡΑ

ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΔΕΛΤΑ

ΦΩΤΗ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ

ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

ΣΤΡΑΤΗ ΤΣΙΡΚΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ARS BREVIS / ΠΑΡΑ ΠΕΝΤΕ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Η Σταχομαζώχτρα

ΣΕΛΙΔΑ 9

Υπηρέτρα

ΣΕΛΙΔΑ 20

ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Η Ανίκητη Ελπίδα

ΣΕΛΙΔΑ 34

Τα Χριστούγεννα της Γριάς

ΣΕΛΙΔΑ 43

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ

Της Φτωχιάς τα στερνά

ΣΕΛΙΔΑ 63

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Θείον Όραμα

ΣΕΛΙΔΑ 71

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΟΥΤΥΡΑΣ

Δώρο Χριστουγεννιάτικο

ΣΕΛΙΔΑ 81

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ

Μεσολογγίτικα Χριστούγεννα

ΣΕΛΙΔΑ 87

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Γιάννης, ο Βλογημένος

ΣΕΛΙΔΑ 101

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ

Τα Χριστούγεννα του Παπαδιαμάντη

ΣΕΛΙΔΑ 109

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ

Όμως, ο μπαμπάς δεν ερχόταν

ΣΕΛΙΔΑ 115

ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ

Τα Κάλαντα ενός παιδιού

ΣΕΛΙΔΑ 121

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Στα κείμενα έχει διατηρηθεί η ορθογραφία των πρωτοτύπων, έχει αλλάξει μόνο ο τονισμός, από πολυτονικός έγινε μονοτονικός.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Η Σταχομαζώχτρα

○

Υπηρέτρα

Η ΣΤΑΧΟΜΑΖΩΧΤΡΑ

ΜΕΓΑΛΗΝ εξέφρασεν έκπληξιν η γειτόνισσα, το Ζερμπινιώ, ιδούσα τη ημέρα των Χριστουγέννων του 187.... την θειά-Αχτίτσα φορούσαν καινούργη μανδήλαν, και τον Γέρο και την Πατρώνα με καθαρά υποκαμισάκια και με νέα πέδιλα.

Τούτο δε διότι ήτο γνωστότατον ότι η θειά-Αχτίτσα είχε ιδεί την προίκα της κόρης της πωλουμένην επί δημοπρασίας προς πληρωμήν των χρεών αναξίου γαμβρού, διότι ήτο έρημος και χήρα, και διότι ανέτρεφε τα δύο ορφανά έγγονά της μετερχομένη ποικίλα επαγγέλματα. Έτον (ας ήτο μοναχή της!) απ' εκείνας που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα. Η γειτόνισσα, το Ζερμπινιώ, ώκτειρε τας στερήσεις της γράϊας και των δυο ορφανών αλλά μήπως ήτο και αυτή πλουσία, δια να έλθη αυτοίς αρωγός και παρήγορος;

Ευτυχής ο μακαρίτης, ο μπάρμπα-Μιχαλός, όστις προηγήθη εις τον τάφον της συμβίας Αχτίτσας, χωρίς να ίδη τα δεινά τα επικείμενα αυτή μετά τον θάνατόν του. Έτο καλής ψυχής, — ας είχε ζωή! — ο συχωρεμένος. Τα δύο παιδιά «τα αδιαφόρετα», ο Γεώργης και ο Βασίλης, επνίγησαν βυθισθείσης της βρατσέρας των τον χειμώνα του έτους 186... Η βρατσέρα εκείνη απωλέσθη αύτανδρος, — τι φρίκη! τι καϋμός! Τέτοια τρομάρα καμμιάς καλής χριστιανής να μην της μέλλη.

Ο τρίτος ο γυιός της, ο σουρτούκης, το χαμένο κορμί, εξενιτεύθη και ευρίσκετο, έλεγαν, εις την Αμερικήν. Πέτρα έρριξε πίσω του. Μήπως τον είδε; Μήπως τον ήκουσεν; Άλλοι πάλιν πατριώτες είπαν ότι ενυμφεύθη εις εκείνα τα χώματα, κ' επήρε, λέει, μια φράγκα, μια εγγλεζοπούλα, ένα ξωθικό, που δεν είξευρε να μιλήση ρωμέικα. Μη χειρότερα! Τι να πη κανείς! ειμπορεί να καταρασθή το παιδί του, τα σωθικά του, τα σπλάγχνα του ;

Η κόρη της απέθανεν εις τον δεύτερον τοκετόν, αφείσα

αυτή τα δύο ορφανά κληρονομίαν. Ο πατεριασμένος τους, εζούσε ακόμα (που να φτάσουν τα μαντάτα του ώρα-την-ώρα!), μα τι νοικοκύρης, το πρόκοψε αλήθεια! Χαρτοπαίκτης, μέθυσος και με άλλας αρετάς ακόμη. Είπαν πως ξαναπαντρεύτηκε αλλού, διά να πάρη και άλλον κόσμον εις τον λαιμόν του, ασυνειδήτος! Τέτοιοι άντρες! Έκαμε δα κι' αυτή ένα γαμπρό, μα γαμπρό (το λαμπρό τ' να βγη!).

Τι να κάμη; έβαλε τα δυνατά της, κ' επροσπαθούσε όπως-όπως να ζήση τα δύο ορφανά. Τι αξιολύπητα, τα καϋμένα! Κατά τας διαφόρους ώρας του έτους, εβοτάνιζεν, αργολογούσε, εμάζωνε εληαίς, εξενοδούλευε. Εμάζωνε κούμαρα, και τα έβγαζε ρακί. Μερικά στέμφυλα απ' εδώ, κάμποσα βότσια αραβόσιτον απ' εκεί, όλα τα εχρησιμοποιεί. Είτα κατά Οκτώβριον, άμα ήνοιγον τα ελαιοτριβεία, έπαιρnen ένα είδος πήχυν, ένα πενηντάρι εκ λευκοσιδήρου, μίαν στάμναν μικράν, κ' εγύριζεν εις τα ποτόκια, όπου κατεστάλαζον αι υποστάθμαι του ελαίου, κ' εμάζωνε την μούργαν. Διά της μεθόδου ταύτης ωκονόμει όλον το ενιαύσιον έλαιον του λυχναρίου της.

Αλλά το πρώτιστον εισόδημα της θειά-Αχτίτσας προήρχετο εκ του σταχομαζώματος. Τον Ιούνιον, κατ' έτος, επεβιβάζετο εις πλοίον, έπλεεν υπερπόντιος και διεπεραιούτο εις Εύβοιαν. Περιεφρόνησε το ονειδιστικόν επίθετον της «καραβωμένης», όπερ εσφενδόνιζον άλλα γυναίκα κατ' αυτής, διότι όνειδος εθεωρείτο το να πλέη γυνή εις τα πελάγη. Εκεί, μετ' άλλων πτωχών γυναικών, ησχολείτο συλλέγουσα τους αστάχεις, τους πίπτοντας από των δραγμάτων των θεριστών, από των φορτωμάτων και κάρρων. Κατ' έτος, οι χωρικοί της Ευβοίας και τα χωριατόπουλα, έρριπτον κατά πρόσωπον αυτών το σκώμμα : «Να! η φ'σάναις! μας ήρθαν πάλι η φ'σάναις!» Αλλ' αύτη έκυπτεν υπομονητική, σιωπηλή, συνέλεγε τα ψυχία εκείνα της πλούσιας συγκομιδής του τόπου, απήρτιζε τρεις ή τεσσάρas σάκκους, ολόκληρον ενιαυσίαν εσοδείαν δι' εαυτήν και διά τα δυο ορφανά, τα οποία είχεν εμπιστευθή εν τω μεταξύ εις τας φροντίδας της Ζερμπινιώς, και αποπλεύουσα επέστρεφεν εις το παραθαλάσσιον χωρίον της.

Πλην εφέτος, δηλ. το έτος εκείνο, αφορία είχε μαστίσει την Εύβοιαν. Αφορία εις τον ελαιώνα της μικράς νήσου, όπου κατώκει η θειά-Αχτίτσα. Αφορία εις τας αμπέλους και εις τους αραβοσίτους, αφορία σχεδόν και εις αυτό τα κούμαρα, αφορία πανταχού.

Είτα, επειδή ουδέν κακόν έρχεται μόνον, βαρύς χειμών ενέσκηπεν εις τα βορειότερα εκείνα μέρη. Από του Νοεμβρίου μηνός, χωρίς σχεδόν να πνεύση νότος και να πέση βροχή, ήρχιζε να χιονίζει. Μόλις έπαυεν εις νιφετός και ήρχετο άλλος. Ενίστε έπνεε ξηρός βορράς, σφίγγων έτι μάλλον τα χιόνια, τα οποία δεν έλυωναν εις τα βουνά. «Επερίμεναν άλλα».

Η γραία μόλις είχε προλάβει να μεταφέρη επί των ώμων της, από των φαράγγων και δρυμών, αγκαλίδας τινάς ξηρών ξύλων, όσαι μόλις θα ήρκουν διά δύο εβδομάδας ή τρεις, και βαρύς ο χειμών επέπεσε. Περί τα μέσα Δεκεμβρίου μόλις επήλθε μικρά διακοπή, και δειλαί τινες ακτίνες ηλίου επεφάνησαν, επιχρυσούσαι τας υψηλότερας στέγας. Η θειά-Αχτίτσα έτρεξεν εις τα «ορμάνια» ίνα προλάβη και εισκομίση καυσόξυλά τινα. Την επαύριον ο χειμών κατέσκηπεν αγριώτερος. Μέχρι των Χριστουγέννων, ουδεμία ημέρα εύδιος, ουδεμία γωνία ουρανού ορατή, ουδεμία ακτίς ηλίου.

Κραταίος και βαρύπνοος βορράς, «χιονιστής», εφύσα κατά τας παραμονάς της αγίας ημέρας. Αι στέγαι των οικιών ήσαν κατάφορτοι εκ σκληρυνθείσης χιόνος. Τα συνήθη παίγνια των οδών και τα χιονοβολήματα έπαυσαν. Ο χειμών εκείνος δεν ήτο φιλοπαίγμων. Από των κεράμων των στεγών εκρέμαντο ως ώριμοι καρποί σπιθαμιαία κρύσταλλα, τα οποία οι μάγκαι της γειτονιάς δεν είχαν πλέον όρεξιν να τρώγουν.

Την εσπέραν της 23, ο Γέρος είχεν έλθει από το σχολείον περιχαρής, διότι από της αύριον έπαυον τα μαθήματα. Πριν ξεκρεμάση τον «φύλακα» από της μασχάλης του, ο Γέρος πεινασμένος ήνοιξε το δουλάπι, αλλ' ουδέ ψυχίον άρτου εύρεν εκεί. Η γραία είχεν εξέλθει ίσως προς ζήτησιν άρτου. Η ατυχής Πατρώνα εκάθητο ζαρωμένη πλησίον της εστίας, αλλ' η εστία ήτο σβεστή. Εσκάλιζε την στάκτην, νομίζουσα εν τη

παιδική αφελεία της (ήτο μόλις τετραετής το πτωχόν κοράσιον), ότι η εστία είχε πάντοτε την ιδιότητα να θερμαίνει, και ας μη καίη. Αλλ' η στάκτη ήτο υγρά. Σταλαγμοί ύδατος, εκ χιόνος τακείσης ίσως διά τινος λαθραίας και παροδικής ακτίνας ηλίου, είχαν ρεύσει διά της καπνοδόχου. Ο Γέρος, όστις ήτο επταετής μόλις, έτοιμος να κλαύση διότι δεν εύρισκε ψυχίον τι προς κορεσμόν της πείνης του ήνοιξε το μόνον παράθυρον, έχον τριών σπιθαμών μήκος. Ο οικίσκος όλος, χθαμαλός, ημιφάτνωτος, με είδος σοφά, είχαν ύψος δύο ίσως οργυιών από του εδάφους μέχρι της οροφής.

Ο Γέρος ανεβίβασε σκαμνίον τι επί του λιθίνου ερείσματος του παραθύρου, ανέβη επί του σκαμνίου, εστηρίχθη διά της αριστεράς του παραθυροφύλλου ανοικτού, εστηλώθη μετά τόλμης προς την οροφήν, ανέτεινε την δεξιάν, και απέσπασεν έν κρύσταλλον εκ των κοσμούντων τους «σταλαμμούς» της στέγης. Έρχισε να το εκμυζά βραδέως και ηδονικώς, και έδιδε και εις την Πατρώναν να φάγη. Επειώνων τα κακόμοιρα.

Η γραία Αχτίτσα επανήλθε μετ' ολίγον φέρουσα πράγμα τι τυλιγμένον εις τον κόλπον της. Ο Γέρος, όστις εγνώριζεν εκ της παιδικής του πείρας, ότι ποτέ άνευ αιτίας δεν εφούσκωναν οι κόλποι της μάμμης του, αναπηδήσας έτρεξεν εις το στήθος της, ενέβαλε την χείρα, και αφήκε κραυγήν χαράς. Τεμάχιον άρτου είχαν «οικονομήσει» και την εσπέραν εκείνην η καλή, καίτοι ολίγον αυστηρά μάμμη, τις οίδεν αντί ποίων εξευτελισμών, και διά πόσων εκλιπαρήσεων!

Και τι δεν ήθελεν υποστή, προ ποίας θυσίας ηδύνατο να οπισθοδρομήση, διά την αγάπην των δύο τούτων παιδιών, τα οποία ήσαν δις παιδιά δι' αυτήν, καθόσον ήσαν τέκνα του τέκνου της! Εν τούτοις δεν ήθελε να δεικνύη αυτοίς μεγάλην αδυναμίαν, και «ήμερο μάτι δεν τους έδιδε». Εκάλει τον άρρενα «Γέρον», διότι είχε το όνομα του αληθούς γέρου της, του μακαρίτου μπάρμπα-Μιχαλιού, του οποίου το όνομα της επόνει ν' ακούση ή να προφέρη. Το ταλαίπωρον το θήλυ το εκάλει Πατρώναν θωπευτικώς, και ολίγον «σαν αρχοντοξεπесμένη που ήτον», μη ανεχομένη ν' ακούη το Αργυρώ, το